

Databáze popravených z rozhodnutí německé nacistické justice

28.5.2025 - Martin Vacek | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

Při příležitosti 80. výročí konce druhé světové války spustil Ústav pro studium totalitních režimů nový webový portál popravenizavalky.cz. Ten zpřístupňuje databázi československých občanů, kteří byli popraveni v období nacistické nadvlády z rozhodnutí německých soudů.

Jedná se o metodicky zcela nové a komplexní zpracování problematiky trestů smrti vykonaných na občanech předmnichovského Československa v období nacionálního socialismu. V první fázi projekt zpřístupňuje přibližně 250 z téměř 900 profilů osob popravených v Drážďanech. *„Databáze je výjimečná nejen rozsahem a strukturou informací, ale i důrazem na lidský rozměr každého příběhu. Mnozí popravení by jinak zůstali zapomenuti. Náš projekt usiluje o to, aby jim byla navrácena identita a tvář,“* říká historička **Pavla Plachá** z **Ústavu pro studium totalitních režimů**, jedna z autorek projektu. Většina popravených byla odsouzena za odbojovou činnost a odpor proti okupaci, další za porušení válečných hospodářských nařízení, držení zbraní, dezerci z německé armády nebo i kriminální trestné činy, které tehdejší režim soudil co nejprísněji s cílem „očistit“ společnost a zastrašit obyvatelstvo.

Každý profil obsahuje základní biografická data, údaje týkající se zatčení, vyšetřování, soudního řízení, výkonu trestu a dostupné informace o zacházení s tělesnými ostatky obětí. Díky spolupráci s rodinami popravených a paměťovými institucemi v České republice i v Německu se podařilo získat řadu unikátních dokumentů, včetně fotografií či dopisů na rozloučenou. *„Propojení archivních pramenů s osobními dokumenty a úzká spolupráce s potomky obětí i paměťovými institucemi nám umožňuje zachytit konkrétní lidské osudy, a zároveň podpořit připomínku 2. světové války v konkrétním místě. Věříme, že skutečné příběhy mohou oslovit i dnešní společnost,“* doplňuje spoluřešitelka projektu a historička **Magda Veselská** z **Ústavu pro studium totalitních režimů**.

Součástí webu je také interaktivní přehled dosavadních výzkumných výstupů z projektu, historický kontext dané problematiky, statistické analýzy dat získaných v rámci výzkumu, ale i přehled právních předpisů využívaných nacistickou justicí. Projekt tak přináší nové poznání nejen o samotných obětech, ale i o mechanismech nacistického teroru vůči obyvatelům okupovaného Československa.

Databáze na webové adrese **popravenizavalky.cz** je výsledkem systematického výzkumu, který ÚSTR realizoval ve spolupráci s německým památníkem Gedenkstätte Münchner Platz Dresden. Dále pokračuje a rozšiřuje se nyní na další popravistiště Německé říše, kde byly rozsudky smrti na československých občanech vykonávány.

<https://www.ustrcr.cz/database-popravenych-z-rozhodnuti-nemecke-nacisticke-justice>